

សន្និករត័តិមាន យូ.ភី.អ ឆ្នាំ ២០១៤ ប្រទេសកម្ពុជា ខ្លឹមសារនៃការត្រួតពិនិត្យមើលជាសកលតាមការកំណត់

SOGIESC-SRHR

ការរើសអើងផ្នែកច្បាប់ចំពោះអ្នកស្រឡាញ់តែទទួលបានសិទ្ធិ LGBTIQ

ការដាក់ជូនរួមគ្នាដោយមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ("CCHR") សហគមន៍ឥន្ទធរកម្ពុជា ("RoCK") អង្គការគោលដៅយុត្តិធម៌ ("DJ") មីក្រូឥន្ទធរអន្តរជាតិ ("MRI") អង្គការថែទាំសុខភាពគ្រួសារកម្ពុជា ("RHAC") សមាគមអន្តរជាតិនៃស្ត្រីស្រឡាញ់ស្ត្រី បុរសស្រឡាញ់បុរស អ្នកស្រឡាញ់ទាំងពីរភេទ អ្នកប្តូរយេនឌ័រ និងអន្តរភេទនៅអាស៊ី ("ILGA-Asia") ក្រុមការងារអាស៊ានស្តីពីនីតិវិធីការកេរ្តិ៍ អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ និងការបង្ហាញនៃយេនឌ័រ ("ASC") សមាគមអប់រំផ្លូវភេទស៊ីយ៉ាអែត ("RFSU") អង្គការអាកសិនអេតកម្ពុជា (AAC) ជំនួយរបស់វិហារដាណែម៉ាក ("DCA") និងសមាគមអនាគតយុវជនកម្ពុជា-អាស៊ាន (CamASEAN) ។

ខ្លឹមសារសង្ខេបអំពីបញ្ហាសំខាន់ៗនៅក្នុង យូ.ភី.អ ជុំមុន

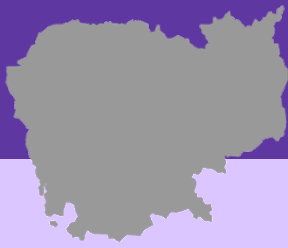
ក្នុងអំឡុងពេល យូ.ភី.អ លើកទីពីរបស់កម្ពុជា នៅឆ្នាំ ២០១៤ ពុំមានអនុសាសន៍ណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើងជូនចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ("RGC") ដោយផ្ដោតទាក់ទងជាមួយសិទ្ធិរបស់ស្ត្រីស្រឡាញ់ស្ត្រី បុរសស្រឡាញ់បុរស អ្នកស្រឡាញ់ទាំងពីរភេទ អ្នកប្តូរយេនឌ័រ អន្តរភេទ និងអ្នកមិនកំណត់ខ្លួនឯងជាក់លាក់ ("អ្នកស្រឡាញ់ភេទដូចគ្នា" "LGBTIQ") នោះទេ។

ក្របខណ្ឌការងារថ្នាក់ជាតិ

ថ្វីបើមានវឌ្ឍនភាពមួយចំនួនទាក់ទងជាមួយភាពលេចធ្លោជាសាធារណៈរបស់ប្រជាជន LGBTIQ ក្តី ប៉ុន្តែ ប្រជាជន LGBTIQ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបន្តរងការរើសអើងផ្នែកច្បាប់ក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗ ហើយចាំបាច់ជាការកត់សម្គាល់ពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីធានាឱ្យប្រទេសកម្ពុជាអាចអនុវត្តតាមកាតព្វកិច្ចសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនទាក់ទងជាមួយ LGBTIQ ។ ក្របខណ្ឌការងារផ្នែកច្បាប់របស់កម្ពុជាបដិសេធសមភាពជាមូលដ្ឋានរបស់ប្រជាជន LGBTIQ ។

ប្រជាជន LGBTIQ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជួបប្រទះការរើសអើងផ្នែកច្បាប់បួនទម្រង់ គឺ៖ កង្វះការការពារផ្នែកច្បាប់ពីការរើសអើងនិងអំពើហិង្សា, អវត្តមានការទទួលស្គាល់ផ្នែកច្បាប់លើការកំណត់អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រដោយខ្លួនឯង, អវត្តមានសមភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជា, និងការបដិសេធសិទ្ធិស្ម័គ្រចេញលេញសម្រាប់គូស្រករជាអ្នកស្រឡាញ់ភេទដូចគ្នា។

បញ្ហាប្រឈម	ផលប៉ះពាល់
<p>កង្វះការការពារផ្នែកច្បាប់ពីការរើសអើង និងអំពើហិង្សា</p>	<p>ក្របខណ្ឌការងារផ្នែកច្បាប់កម្ពុជា ពុំមានការការពារដែលចែងច្បាស់ពីការប្រឆាំងការរើសអើងដោយឈរលើមូលដ្ឋាន SOGIESC នោះទេ។ មាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ធានាសិទ្ធិស្ម័គ្ររបស់ប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់រូបទាំងអស់ដោយមិនគិតអំពីបុគ្គលិកលក្ខណៈផ្ទាល់ខ្លួន ថ្វីបើគេអាចអះអាងថា ប្រជាជន LGBTIQ ត្រូវបានការពារក្រោមចំណាត់ប្រភេទ "ស្ថានភាពដទៃទៀត" ក្តី ប៉ុន្តែការរួមបញ្ចូលនូវចំណាត់ប្រភេទចំនួន ៩ ដទៃទៀតក្រៅពីប្រភេទប្រក្រតីដល់អំណះអំណាងនេះ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពុំមានបញ្ជាក់ការផ្តន្ទាទោសចំពោះជនទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសការស្តាប់ខ្លឹមប្រឆាំងប្រជាជន LGBTIQ នោះឡើយ។ នេះជាចំណុចគួរជាទីបារម្ភ ពិសេសក្នុងបរិបទកម្ពុជា ដោយក្នុងនោះ LGBTIQ ត្រូវជួបប្រទះការរើសអើង និងអំពើហិង្សាក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗជាច្រើនក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់ខ្លួន។ ឧទាហរណ៍ ៩២% នៃអ្នកប្តូរយេនឌ័រពីបុរសទៅស្ត្រីរាយការណ៍ថាធ្លាប់ជួបបទពិសោធន៍ការរំលោភបំពានដោយពាក្យសម្តីនៅទីសាធារណៈ ដោយសារតែអត្តសញ្ញាណជាអ្នកប្តូរយេនឌ័ររបស់ខ្លួន រីឯអ្នកប្តូរយេនឌ័រពីបុរសទៅស្ត្រី ចំនួន ៤៣% រាយការណ៍ថាធ្លាប់ជួបបទពិសោធន៍រងអំពើហិង្សាផ្លូវកាយ ហើយ ៣១% ធ្លាប់ជួបបទពិសោធន៍រងការធ្វើបាបផ្លូវភេទ។</p>
<p>អវត្តមាននៃការទទួលស្គាល់ផ្នែកយេនឌ័រតាមផ្លូវច្បាប់ចំពោះការកំណត់អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រដោយខ្លួនឯង</p>	<p>នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពុំមានលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិណាមួយដែលគាំទ្រសិទ្ធិអ្នកប្តូរយេនឌ័រ ឱ្យត្រូវបានទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់យោងតាមការកំណត់យេនឌ័រដោយខ្លួនឯងនោះឡើយ។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ពុំមានបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ជាក់លាក់ ដែលហាមឃាត់ការទទួលស្គាល់យេនឌ័រស្របច្បាប់នោះដែរ។ កង្វះភាពច្បាស់លាស់ជុំវិញស្ថានភាពផ្នែកច្បាប់នាពេលបច្ចុប្បន្ន បន្តធ្វើឱ្យប្រជាជនកម្ពុជាជាអ្នកប្តូរយេនឌ័រ ក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តជាលក្ខណៈបុគ្គលពីសំណាក់មន្ត្រីពាក់ព័ន្ធ។ ការសម្រេចបានសិទ្ធិក្នុងការទទួលស្គាល់យេនឌ័រស្របច្បាប់ គឺមានភាពចាំបាច់ណាស់ដើម្បីអាចសម្រេចបានសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋានដទៃទៀតជាច្រើនសម្រាប់ប្រជាជនប្តូរយេនឌ័រ ដោយក្នុងនោះប្រទេសកម្ពុជាមានកាតព្វកិច្ចជាក់លាក់ក្នុងការការពារដូចជា សិទ្ធិក្នុងការទទួលស្គាល់គ្រប់ទីកន្លែងជាមនុស្សម្នាក់នៅចំពោះមុខច្បាប់ និងសិទ្ធិរួចផុតពីការរើសអើង។ ការទទួលស្គាល់ផ្នែកច្បាប់ចំពោះការកំណត់អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រដោយខ្លួនឯង ក៏មានកាត់ផ្តាច់ចំណងទាក់ទងជាមួយលទ្ធភាពដើម្បីបង្កើតគ្រួសារ រៀបការ និងស្ម័គ្រ ជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយក្នុងនោះ ការស្ថាបនាស្នងមតិមួយបានបង្ហាញថា ៩៩,១៧% គូស្រករភេទដូចគ្នារួមរស់ជាមួយគ្នានៅក្នុងការសិក្សា គឺមានដៃគូម្នាក់ដែលកំណត់អត្តសញ្ញាណជាអ្នកប្តូរយេនឌ័រ និងម្នាក់ទៀតដែលពុំមែនជាអ្នកប្តូរយេនឌ័រ ។</p>

សន្និករណ៍តំណាង យូ.ទី.អ ឆ្នាំ ២០១៨ ប្រទេសកម្ពុជា ជុំវិញវិធានការត្រួតពិនិត្យមើលជាសកលតាមការណែនាំ

SOGIESC-SRHR

ការរើសអើងផ្នែកច្បាប់ចំពោះប្រជាជនអ្នកស្រឡាញ់តែធម្មតា **LGBTIQ**

បញ្ហាប្រឈម	ផលប៉ះពាល់
<p>អវត្តមាននៃសមភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្នុងច្បាប់កម្ពុជា</p>	<p>រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា កំណត់ថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺធ្វើឡើងរវាង “ប្តី” និង “ប្រពន្ធ” ដែលជាការផាត់ចេញនូវលទ្ធភាព នៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ ភេទដូចគ្នា។ ថ្វីបើ លែងមានការហាមឃាត់អាពាហ៍ពិពាហ៍ភេទដូចគ្នា ដែលបញ្ជាក់នៅក្នុងច្បាប់ក្តី ប៉ុន្តែពុំមានបទបញ្ញត្តិដែលចែងយ៉ាងច្បាស់ជួយសម្រួលដល់អាពាហ៍ពិពាហ៍ភេទដូចគ្នានោះឡើយ។ ជាលទ្ធផល ពិធីរៀបការ និងពិធីជប់លៀងក្រៅផ្លូវការ អាចប្រារព្ធឡើងបាន ប៉ុន្តែការទទួលស្គាល់ផ្នែកច្បាប់សម្រាប់ភាពជាគូស្រករនេះ គឺពុំអាចកើតមានបានឡើយ។ ពិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានផ្តល់តម្លៃយ៉ាងខ្ពស់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយគូស្រករភេទដូចគ្នា ៨៧,៨៥% លើកឡើងថា អាពាហ៍ពិពាហ៍មានភាពចាំបាច់ណាស់សម្រាប់ពួកគេ។ ការផាត់ប្រជាជន LGBTIQ ចេញពីពិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជាការផាត់ពួកគេចេញពីមូលដ្ឋានគ្រឹះមួយនៃសង្គមកម្ពុជា។ អាស្រ័យដោយគូស្រករភេទដូចគ្នា ពុំមានលទ្ធភាពអាចរៀបការបានដោយស្របច្បាប់ ពួកគេក៏ត្រូវបានបដិសេធសិទ្ធិ និងបុព្វសិទ្ធិផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ដែលកើតចេញពីចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍រួមទាំងសិទ្ធិ និងបុព្វសិទ្ធិទាក់ទងជាមួយ កម្មសិទ្ធិរួមគ្នាលើទ្រព្យសម្បត្តិ ការចិញ្ចឹមបីបាច់កូន ការបង់ពន្ធ ការទទួលមរតក និងការការពារពីការរំលោភបំពានក្នុងគ្រួសារជាដើម។</p>
<p>ការបដិសេធសិទ្ធិស្មុំកូនពេញលេញចំពោះគូស្រករភេទដូចគ្នា</p>	<p>ក្របរដ្ឋប្បវេណីចែងថា “ស្មុំកូនពេញលេញ” អាចធ្វើឡើងបានសម្រាប់គូស្រកររៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រួចប៉ុណ្ណោះ ចំណែក “ស្មុំកូនធម្មតា” អនុញ្ញាតឱ្យអ្នកនៅលើអាចស្មុំកូនបាន។ ជាលក្ខណៈទ្រឹស្តី ទិដ្ឋភាពនេះអនុញ្ញាតឱ្យគូស្រករណាម្នាក់នៅក្នុងគូស្រករភេទដូចគ្នាអាចស្មុំកូនតាងនាមឱ្យគូស្រករទាំងពីរ។ ៣២,៧១% នៃគូស្រករភេទដូចគ្នាដែលកំពុងរួមរស់នៅជាមួយគ្នាទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាដែលមានកូនស្ថិតក្រោមការមើលថែរបស់ខ្លួនរួចហើយ។ ជាងពីរភាគបី នៃការស្មុំកូនទាំងអស់នេះ គឺផ្អែកលើ “ស្មុំកូនធម្មតា” ឬកិច្ចព្រមព្រៀងក្រៅផ្លូវការ ហើយ ៤០% នៃគូស្រករបានស្មុំកូនសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួនមកចិញ្ចឹមដូចជា ក្មួយប្រុស ឬក្មួយស្រីជាដើម។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងការស្មុំកូនធម្មតា ផែនការដែលពុំបានស្មុំកូនត្រូវបានទុកចោលពុំទទួលបានការការពារស្របច្បាប់ចាំបាច់នានាឡើយ ហើយឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមក្មួយជាមួយនឹងភាពមិនច្បាស់លាស់ផ្នែកច្បាប់ និងភាពងាយរងគ្រោះ ដោយហេតុថា ហាក់ពុំមានឋានានុក្រមនៃសិទ្ធិរវាង ឪពុកម្តាយចិញ្ចឹម និងឪពុកម្តាយបង្កើតនោះឡើយ។ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា កុមារ ១ នាក់ ក្នុងចំណោមកុមារ ១០០ នាក់ រស់នៅក្នុងមណ្ឌលថែទាំកុមារ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យមានសិទ្ធិស្មុំកូនពេញលេញ សម្រាប់គ្រួសារភេទដូចគ្នា អាចដើរឆ្ពោះទៅជួយធានាបានថា កុមារកម្ពុជាបានទទួលការចិញ្ចឹមបីបាច់ក្នុងបរិស្ថានគ្រួសារ ប្រកបដោយក្តីស្រឡាញ់ និងការការពារ។</p>

អនុសាសន៍

1. ដាក់ឱ្យមានច្បាប់ប្រឆាំងការរើសអើង ត្រឹមចុងឆ្នាំ ២០២៣ ដែលជួយធានាសមភាព និងចែងយ៉ាងច្បាស់ឱ្យមានការហាមឃាត់ការរើសអើងគ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់ រួមទាំង ការរើសអើងផ្នែកលើមូលដ្ឋាន SOGIESC នៅគ្រប់វិស័យទាំងអស់នៃជីវិតសាធារណៈ និងជីវិតឯកជន រួមទាំងនៅក្នុងអាជីព ការងារ ការអប់រំ និងលទ្ធភាពទទួលបានការថែទាំសុខភាព ដោយអ្នកដើរតួនាទីឯកជន និងរដ្ឋទាំងអស់អនុលោមតាម គោលដៅអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពទី ៥.១។
2. កំណត់ឱ្យមានបទល្មើសជាក់លាក់ស្តីពី “បទល្មើសការស្តាប់ខ្លឹម” ចូលទៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ត្រឹមចុងឆ្នាំ២០២៣ អនុលោមតាមការអនុវត្តល្អៗរបស់អន្តរជាតិ រួមទាំងការផ្តន្ទាទោសសមស្របសម្រាប់ជនល្មើសដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសការស្តាប់ខ្លឹមប្រឆាំងប្រជាជនLGBTIQ និងជនភាគតិចដទៃទៀត អនុលោមតាម គោលដៅអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពទី ៥.១, ៥.២, ១៦.១ និង ១៦.២។
3. ដាក់ឱ្យមានច្បាប់ទទួលស្គាល់យេនឌ័រ នៅត្រឹមចុងឆ្នាំ២០២១ ដោយធានាថា ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិមានអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រតាមការកំណត់របស់ខ្លួន ត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅលើឯកសារផ្លូវការចេញដោយរដ្ឋទាំងអស់ (រួមទាំង អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ សៀវភៅគ្រួសារ លិខិតឆ្លងដែន។ល។) តាមរយៈនីតិវិធីរដ្ឋបាលសាមញ្ញផ្អែកលើស្វ័យកំណត់។
4. ធ្វើវិសោធនកម្មមាត្រា ៤៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យមានសមភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របច្បាប់ ត្រឹមចុងឆ្នាំ២០២២ និងធានាឱ្យបានថាមនុស្សពេញវ័យដែលមានការព្រមព្រៀងគ្នាពីររូប អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាក្នុងលក្ខណៈដូចគ្នា ជាមួយអ្វីដែលមានបច្ចុប្បន្នសម្រាប់គូស្រករភេទផ្ទុយគ្នា។
5. ធ្វើវិសោធនកម្មបទបញ្ញត្តិ ដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី (មាត្រា ១០០៨-១០១៥) ដែលកំណត់លើការស្មុំកូន ដើម្បីធានាឱ្យមានសិទ្ធិស្មុំកូនពេញលេញចំពោះគ្រប់គូស្រករទាំងអស់ ឱ្យតែគូស្រករទាំងនោះអាចបង្ហាញថាការស្មុំកូន គឺ “ជាឧត្តមប្រយោជន៍សម្រាប់កុមារ” ដោយពុំមានការរើសអើងលើមូលដ្ឋាន SOGIESC ឬស្ថានភាពដទៃទៀត ត្រឹមចុងឆ្នាំ ២០២១។
6. ចេញសេចក្តីណែនាំដែលចែងយ៉ាងច្បាស់អំពីសិទ្ធិរបស់គូស្រករភេទដូចគ្នាទាំងអស់ ក្នុងការទទួលបានសៀវភៅគ្រួសារ ដែលចាត់ប្រកេទពួកគេយោងទៅតាមអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ ដែលកំណត់ដោយខ្លួនឯង និងទំនាក់ទំនងគ្រួសារជាក់ស្តែង ត្រឹមចុងឆ្នាំ ២០២១។

